

Návrh senátního návrhu zákona senátorů Hany Kordové Marvanové, Miloše Vystrčila, Jitky Seitlové, Zdeňka Nytry, Ondřeje Lochmana, Jany Mračkové Vildumetzové, Václava Lásky a dalších senátorů, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů

ÚSTAVNÍ ZÁKON

ze dne 2025,

kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů

Parlament se usnesl na tomto ústavním zákoně České republiky:

Čl. I

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., ústavního zákona č. 300/2000 Sb., ústavního zákona č. 395/2001 Sb., ústavního zákona č. 448/2001 Sb., ústavního zákona č. 515/2002 Sb., ústavního zákona č. 319/2009 Sb., ústavního zákona č. 71/2012 Sb. a ústavního zákona č. 87/2024 Sb., se mění takto:

V čl. 97 se na konci odstavce 1 doplňuje věta, která zní:

„Nejvyšší kontrolní úřad dále vykonává kontrolu hospodaření právnických osob zřízených zákonem poskytujících veřejnou službu v oblasti televizního a rozhlasového vysílání.“

Čl. II

Účinnost

Tento ústavní zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2026.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. Obecná část

Cílem návrhu ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, (dále jen „Ústava“), je rozšířit omezený rozsah ústavních kompetencí Nejvyššího kontrolního úřadu, a to v souladu s dlouhodobě diskutovaným záměrem posílit kontrolu hospodaření médií veřejné služby zřízených zákonem, České televize a Českého rozhlasu. Tento návrh ústavního zákona je předkládán zároveň v souladu s programovým prohlášením vlády, v němž se vláda zavázala nalézt řešení rozšíření pravomoci Nejvyššího kontrolního úřadu o kontrolu České televize a Českého rozhlasu.

A. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu a odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Dosavadní působnost Nejvyššího kontrolního úřadu je v čl. 97 odst. 1 Ústavy omezena na kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu. Tato rámcově vymezená působnost je na základě čl. 97 odst. 3 Ústavy „rozpracována“ v zákoně č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, a to především v § 3 tohoto zákona.

Na základě stávající právní úpravy může tedy Nejvyšší kontrolní úřad provádět kontrolu hospodaření jiných subjektů než státu, tzn. jiných osob (právnických i fyzických) jen v případě, kdy hospodaří se státním majetkem, včetně finančních prostředků.

Česká televize, zřízená zákonem č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších právních předpisů, a Český rozhlas, zřízený zákonem č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, jsou samostatné právní osoby a nehosodaří s majetkem státu, tedy jejich hospodaření dle současného znění Ústavy nemůže kontrolovat Nejvyšší kontrolní úřad. V souladu se zákonem č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích a o změně některých zákonů, slouží k financování veřejné služby České televize televizní poplatky a k financování veřejné služby Českého rozhlasu slouží rozhlasový poplatek.

Činnost Nejvyššího kontrolního úřadu nevyústí ve zjednávání nápravy zjištěných nedostatků, neboť se jedná o orgán bez exekutivní pravomoci. Nejvyšší kontrolní úřad je orgánem vyhledávacím, jehož úkolem je upozorňovat na existující problémy. Jeho činnost tak představuje významnou zpětnou vazbu, která slouží Parlamentu České republiky, vládě, popřípadě dalším orgánům veřejné moci, a všem občanům jako informační zdroj, zda jsou při hospodaření s veřejnými financemi dodržovány zákony. Vyhodnocení jeho zjištění je tak významným podkladem pro případné přijetí opatření, ať už ze strany zákonodárského sboru nebo exekutivních orgánů, směřujících ke zlepšení situace v dané oblasti a signály Nejvyššího kontrolního úřadu o negativních zjištěních na úseku hospodaření s veřejnými financemi jsou v současné době pro jejich ozdravení nanejvýš žádoucí.

Současná právní úprava nemá vztah k principům zákazu diskriminace a rovnosti mužů a žen.

B. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Předložený návrh ústavního zákona se netýká práva Evropské unie, předmět úpravy spadá do výlučné působnosti každého členského státu Evropské unie, návrh tak není ani v rozporu se závazky, vyplývajícími pro Českou republiku z členství v Evropské unii, zejména se Smlouvou o přistoupení České republiky k Evropské unii, s obecnými zásadami práva Evropské unie ani s judikaturou Soudního dvora Evropské unie.

C. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Co se týče souladu navrhovaného ústavního zákona s mezinárodními smlouvami, navrhovaná právní úprava není v rozporu s žádnou mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána, jakož i s obecně uznávanými a dodržovanými zásadami mezinárodního práva a s akty práva Evropské unie.

D. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty a na podnikatelské prostředí České republiky

Co se týče rozšíření působnosti Nejvyššího kontrolního úřadu, navržená právní úprava nebude mít dopad na státní rozpočet, neboť se v této fázi změny kontrolní působnosti Nejvyššího kontrolního úřadu není navrhováno zvýšení objemu prostředků na činnost Nejvyššího kontrolního úřadu ve státním rozpočtu.

Návrh nemá vliv na podnikatelské prostředí České republiky. Na rozpočty obcí a krajů (ostatní veřejné rozpočty) nebude mít úprava dopad.

E. Zhodnocení sociálních dopadů, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, dopadů na ochranu práv dětí a dopadů na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné sociální dopady, nemá dopady ani na specifické skupiny obyvatel a nemá ani dopady na životní prostředí.

F. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava žádným způsobem nerozšiřuje dosavadní úpravu týkající se ochrany soukromí a osobních údajů ze strany Nejvyššího kontrolního úřadu. Ostatní navrhované ústavní změny rovněž nemají dopad ve sledované oblasti. V tomto směru je navrhovaná úprava neutrální.

G. Zhodnocení korupčních rizik

Pokud jde o zhodnocení korupčních rizik, lze konstatovat, že rozšíření kontrolní působnosti Nejvyššího kontrolního úřadu se s určitým časovým zpožděním nepochybně

pozitivně projeví v tom, že se přirozeně sníží potenciál osob jednat korupčně, neboť „riziko“ odhalení korupčního jednání při výkonu kontrolní činnosti ze strany Nejvyššího kontrolního úřadu se zvýší.

H. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná úprava se nedotýká bezpečnosti nebo obrany státu, nemá tak na ně dopad.

CH. Zhodnocení dopadů na rodiny

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné dopady na rodiny, na plnění jejich funkcí s ohledem na počet vyživovaných členů, na případnou přítomnost hendikepovaných členů a rodiny samoživitelů, rodiny se třemi a více dětmi a další specifické životní situace.

I. Zhodnocení územních dopadů, včetně dopadů na územní samosprávné celky

Návrh ústavního zákona nerozšiřuje působnost Nejvyššího kontrolního úřadu na územní samosprávné celky, ani na jejich příspěvkové organizace, či právnické osoby. Z těchto důvodů proto nemá dopady na územní samosprávné celky.

J. Zhodnocení souladu navrhovaného řešení se zásadami tvorby digitálně přívětivé legislativy, včetně zhodnocení rizika vyloučení nebo omezení možnosti přístupu specifických skupin osob k některým službám v důsledku digitalizace jejich poskytování (digitální vyloučení)

Návrh ústavního zákona se netýká digitalizace. Nevylučuje ani neomezuje proto možnosti přístupu specifických skupin osob k některým službám v důsledku digitalizace jejich poskytování.

II. Zvláštní část

K čl. I (čl. 97)

Doplnění znění čl. 97 odstavec 1 Ústavy ve srovnání s nyní platnou úpravou rozšiřuje kompetence Nejvyššího kontrolního úřadu tak, aby pod jeho kontrolní působnost bylo nově zařazeno i hospodaření s majetkem právnických osob zřízených zákonem, které poskytují veřejnou službu v oblasti televizního a rozhlasového vysílání, což jsou Česká televize a Český rozhlas. Nepředpokládá se přitom ale, že by měl být dotčen (zúžen) stávající rozsah působnosti Nejvyššího kontrolního úřadu konkretizovaný v § 3 odst. 2 písm. b) zákona č. 166/1993 Sb., podle kterého vykonává již dnes tento orgán kontrolu u právnických (a také u fyzických) osob, hospodaří-li se státním majetkem, jimiž jsou např. státní podniky a státní fondy, ale, jak vyplývá i z kontrolních závěrů, v zásadě jakékoliv právnické a fyzické osoby.

Na navrhovanou změnu Ústavy by měla navázat změna zákona, kterým se mění zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

Výsledkem kontroly prováděné Nejvyšším kontrolním úřadem je „pouze“ kontrolní závěr jakožto písemná zpráva obsahující shrnutí a vyhodnocení skutečností zjištěných při kontrole podle zákona č. 166/1993 Sb. (§ 4 tohoto zákona), který neznamena žádný bezprostřední zásah do činnosti kontrolovaného subjektu.

K čl. II

Účinnost novely Ústavy se navrhuje stanovit na 1. ledna 2026. Takto stanovené datum nabytí účinnosti zahrnuje dostatečnou legisvakantní lhůtu.

PLATNÉ ZNĚNÍ ÚSTAVNÍHO ZÁKONA ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY S VYZNAČENÍM NAVRHOVANÝCH ZMĚN

Čl. 97

(1) Nejvyšší kontrolní úřad je nezávislý orgán. Vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu. **Nejvyšší kontrolní úřad dále vykonává kontrolu hospodaření právnických osob zřízených zákonem poskytujících veřejnou službu v oblasti televizního a rozhlasového vysílání.**

(2) Prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu jmenuje prezident republiky na návrh Poslanecké sněmovny.

(3) Postavení, působnost, organizační strukturu a další podrobnosti stanoví zákon.

Podpisový arch senátorů pro předložení návrhu senátního návrhu zákona senátorů Hany Kordové Marvanové, Miloše Vystrčila, Jitky Seitlové, Zdeňka Nytry, Ondřeje Lochmana, Jany Mračkové Vildumetzové, Václava Lásky a dalších senátorů, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů

Hana Kordová Marvanová
Miloš Vystrčil
Jitka Seitlová
Zdeněk Nytra
Ondřej Lochman
Jana Mračková Vildumetzová
Václav Láška
Adéla Šípová
Zdeněk Hraba
Miluše Horská
Jan Holásek
Zdeněk Papoušek
Vladimíra Ludková
Břetislav Rychlík
Tomáš Czernin
Stanislav Balík
Ivana Váňová
Eva Rajchmanová
Jaromíra Vítková
Zbyněk Sýkora
Tomáš Jirsa
Helena Pešatová
Věra Procházková
Robert Šlachta
Oldřich Hájek
Jan Schiller
Tomáš Navrátil
Jan Látka
Zdeněk Matušek
Martin Bednář
František Jura
Daniela Kovářová
Jiří Vosecký
Jana Zwyrtek Hamplová
Michael Canov
Jaroslav Chalupský
Jan Tecl